

Oksana Bodnar

II rok SS1 Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze, Finanse Międzynarodowe
i Bankowość

Wydział Ekonomiczny, Uniwersytet Gdański

CZY SANKCJE SĄ SKUTECZNE? ANALIZA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW EKONOMICZNO-GOSPODARCZYCH NA PODSTAWIE SANKCJI NAŁOŻONYCH NA ROSJĘ W LATACH 2010-2024

Wstęp

Sankcje to jedno z najczęściej używanych instrumentów polityki gospodarczej, których celem jest zmuszenie danego państwa lub grupy państw do zmiany postępowania lub zaprzestania określonych działań. Zwłaszcza w XXI wieku sankcje pełnią istotną rolę w polityce zagranicznej wielu rządów. Są one integralną częścią międzynarodowej dyplomacji i narzędziem przymusu, aby skłonić inne państwa do zmiany zachowania bez używania do tego wojska ani siły.¹ Zazwyczaj są stosowane przez państwo lub całą organizację państwową, np. Unię Europejską. Rada Bezpieczeństwa ONZ może wprowadzić sankcję na mocy VIII rozdziału Karty Narodów Zjednoczonych i zgodnie z art. 41². Sankcje są kierowane głównie do rządów państw, podmiotów, osób fizycznych lub grup terrorystycznych. W artykule dokonano analizy skuteczności sankcji nałożonych na Rosję na podstawie wskaźników ekonomicznych, takich jak PKB, CPI oraz zagraniczne inwestycje bezpośrednie, które zostały wybrane ze względu na ich uniwersalność. Wskaźniki te zostaną przeanalizowane na podstawie danych z międzynarodowych baz danych oraz badań statystycznych.

Metodologia

Przedmiotem badania są wskaźniki ekonomiczne, takie jak PKB realny w ujęciu kwartalnym, z użyciem danych z Federal Reserve Economic Data-prowadzonej przez Federal Reserve Bank of St. Louis, do których zastosowano statystyczny test *Chow'a*. Badanie weryfikuje, czy w poszczególnych kwartałach

1 G.C. Hufbauer, J.J. Schott, K.A. Elliott, B. Oegg, *Economic Sanctions Reconsidered*, 3rd ed., Peterson Institute for International Economics, Washington 2009, s. 1, 5.

2 UN, Security Council, *Sanctions- information*, <https://main.un.org/securitycouncil/sanctions/information> (dostęp: 11.02.2026).

występują odchylenia wskazujące na nadchodzący kryzys gospodarczy. Próba obejmowała 56 obserwacji (2011 Q1–2024 Q4), w tym podokresy: 2011–2013, 2014–2021 oraz 2022–2024. Test przeprowadzono dla poziomów istotności 0,05 i 0,01, zgodnie z opracowaniem B. Nielsena, więc gdy wartość testu przekraczała tę granicę, uznawano ją za początek kryzysu gospodarczego. PKB *per capita* został opracowany na podstawie danych z Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Indeks cen konsumpcyjnych CPI w latach 2010–2024 (ujęcie kwartalne) został przeanalizowany na podstawie danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne przychodzące i wychodzące w latach 2013–2024 były analizowane na podstawie danych z OECD.

1. Rodzaje sankcji

Podstawowymi rodzajami sankcji międzynarodowych są sankcje gospodarcze, finansowe, dotyczące ruchu osobowego oraz dyplomatyczne³. Co więcej, w przypadku sankcji nałożonych na Rosję od 2014 do 2024 przez USA oraz UE obowiązują również sankcje takie jak zamknięcie strefy powietrznej oraz portów, zakaz handlu surowcami, sankcje energetyczne oraz inne opisane w tabeli 1.

Tabela 1. Podstawowe rodzaje sankcji

Rodzaj restrykcji:	Opis restrykcji:
Embargo na broń	Embargo każdego szczelbła sprzedaży broni oraz technologii z nią związanej
Zamrożenie aktywów	Zamrożenie funduszy i zasobów konkretnych podmiotów oraz osób fizycznych objętych sankcjami.
Zakaz podróżowania	Zakaz podróży na teren kraju nakładającego sankcje dla wybranych osób fizycznych.
Restrykcje handlowe	Ograniczenia eksportowe i importowe dla wybranych rodzajów produktów.
Restrykcje finansowe	Ograniczenia w sektorze finansowym, na przykład działania związanych z bankiem
Restrykcje dyplomatyczne	Zawieszenia stosunków dyplomatycznych lub zawieszenie działalności ambasad

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: F. Giumelli, et al., *The when, what, where and why of European Union sanctions*, „European Security”, 2021, nr 1, s. 8–9; Council of the European Union, *Different types of sanctions*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/sanctions-differ> (dostęp: 26.03.2026); Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Sankcje międzynarodowe*, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/sankcje-miedzynarodowe> (dostęp: 23.02.2026).

³ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Sankcje międzynarodowe*, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/sankcje-miedzynarodowe> (dostęp: 23.02.2026).

2. Pakiety sankcji w latach 2010-2024

Pierwszy pakiet został nałożony na Rosję przez Stany Zjednoczone 6.03.2014 r. w związku z bezprawnej aneksją Krymu. Pakiet obejmował sankcje wobec majątków osób zaangażowanych w działania przeciwko zachowaniu demokracji na Ukrainie⁴. Sankcje Unii Europejskiej zostały wprowadzone 17.03.2014 r. na mocy rozporządzenia Rady (UE) NR 269/2014. Dotyczyły one zamrożenia aktywów osób z dowództwa rosyjskiego oraz władz Krymu, które poparły aneksję przez Rosję⁵. Jednakże za największe pakiety sankcji uznaje się te, które wprowadzono po roku 2022 – w związku z wybuchem wojny 24.02.2022 r. Od 28.02.2022 r. Unia Europejska zwiększała zakres obowiązujących sankcji, rozszerzając je na sektor finansowy oraz wprowadzając zakaz eksportu określonych produktów, takich jak surowce ropy naftowej⁶. Do 2024 r. Unia Europejska przyjęła ponad 14 pakietów sankcyjnych, obejmujących kraje współpracujące z Rosją, takie jak Białoruś, Iran oraz Korea Północna⁷. Do 03.2025 r. objętych sankcjami było 2700 osób. Równocześnie UE, we współpracy ze Stanami Zjednoczonymi, przyjęła 7 rozporządzeń wykonawczych oraz uchwaliła 5 ustaw, takich jak Ustawa o przeciwdziałaniu przeciwnikom Ameryki, wspieraniu wolności na Ukrainie, wsparciu suwerenności, integralności, demokracji i stabilności gospodarczej Ukrainy, międzynarodowych nadzwyczajnych uprawnieniach gospodarczych i stanach nadzwyczajnych, w których zawarto pakiety sankcji nałożone przez Stany Zjednoczone i Unię Europejską.⁸ Od lutego 2022 r., czyli od początku pełnoskalowej wojny, OFAC (Office of

4 Executive Order 13660, *Blocking Property of Certain Persons Contributing to the Situation in Ukraine*, „Federal Register”, vol. 79, no. 46, 10.03.2014, <https://www.federalregister.gov/documents/2014/03/10/2014-05323/blocking-property-of-certain-persons-contributing-to-the-situation-in-ukraine> (dostęp: 10.03.2026).

5 Rozporządzenie Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi, D. Urz. UE L 78/6 z 17.3.2014.

6 Rozporządzenie Rady (UE) 2022/328 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie nr 833/2014 dot. środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie, D. Urz. UE L 49/1 z 25.2.2022, s. 4-6.

7 European Commission, DirectorateGeneral for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union, *Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine*, https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_en (dostęp: 24.02.2026).

8 Office of Foreign Assets Control (OFAC) *Ukraine/RussiaSanctions*<https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/ukraine-russia-related-sanctions> (dostęp: 24.02.2024).

Foreign Assets Control w Białym Domu) nałożyło ponad 5000 pakietów sankcji. Według stanu na marzec 2026 r. sankcje są regularnie przedłużane. Zmniejszyła się jednak częstotliwość rozszerzania pakietów sankcyjnych. W 2025 r. wprowadzono wyłącznie 56 nowych pakietów sankcji, według raportu firmy *Castellum.AI*⁹. Jest to liczba o wiele mniejsza niż w latach poprzednich.

Oprócz wyżej wymienionych krajów szerokie pakiety sankcji wprowadziły również Kanada, Japonia, Australia, Wielka Brytania oraz Szwajcaria. Dołączyły do nich kraje europejskie spoza Unii Europejskiej, Nowa Zelandia oraz inne kraje azjatyckie.

3. Cel i przyczyny wprowadzenia sankcji wobec Rosji

Pierwszą bezpośrednią przyczyną sankcji jest bezprawna aneksja Krymu i Sewastopola przez Rosję w dniach od 28.02.2014 do 04.03.2014 r. Krym od 1954 r. należał do Ukrainńskiej Republiki Ludowej, dlatego po odzyskaniu niepodległości w 1992 r. stał się integralną częścią Ukrainy. 24.02.2022 r. Federacja Rosyjska zaatakowała Ukrainę, eskalując roszczenia terytorialne, a wojska rosyjskie wkroczyły w głąb kraju¹⁰. Organizacja ONZ dnia 02.03.2022 r. przyjęła rezolucję nakazującą Rosji zaprzestanie operacji wojskowej, za którą zagłosowało 141 państw¹¹. Niedługo po tym zaczęto wprowadzać szeroko zakrojone sankcje, których celem wciąż jest, jak podaje Unia Europejska, maksymalny nacisk na Rosję, aby ją osłabić oraz zmusić ją do określonego działania, jakim jest zaprzestanie działań wojennych zgodnie z wartościami UE¹².

4. Analiza dynamiki PKB Rosji w latach 2011-2024

Jednym z najczęściej używanych wskaźników służących do oceny rozwoju sytuacji gospodarczej jest wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Miara ta uniwersalnie określa wahania gospodarcze, koniunkturę oraz pozwala ocenić

9 *Castellum.AI, Sanctions Year in Review 2025: Data-driven insights into sanctions trends and what to expect in 2026*, New York 2026, s. 15, <https://www.castellum.ai/2025-sanctions-year-in-review-report> (dostęp: 11.03.2026).

10 *Rosyjski atak na Ukrainę (24 lutego, godz. 9.00)*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 2022, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-02-24/rosyjski-atak-na-ukraine-24-lutego-godz-900> (dostęp: 03.03.2026).

11 Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie, *Stanowisko ONZ w sprawie Ukrainy*, <https://www.unic.un.org.pl/oionz/stanowisko-onz-w-sprawie-ukrainy/3467> (dostęp: 03.03.2026).

12 Council of the European Union, *why sanctions?* <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/why-sanctions/> (dostęp: 30.03.2026).

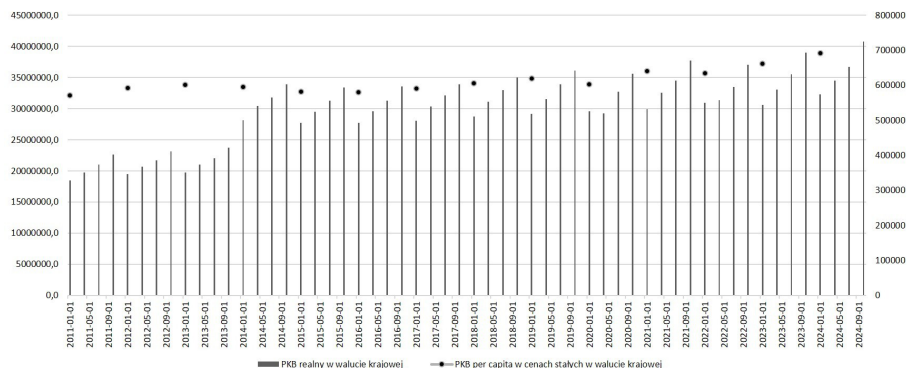
stan gospodarki. W opracowaniu analizie poddane będą dwa wskaźniki: PKB per capita (w ujęciu rocznym w stałych cenach) w latach 2011-2024 oraz PKB realny (w ujęciu kwartalnym w walucie krajowej) w latach 2011-2024, z uwagi na brak jednolitych danych od roku 2010. W tym celu zostanie wykorzystany wzór na statystyczny jednokrokowy test Chowa, który za pomocą zmian kwartalnych pokaże stabilność gospodarczą lub jej załamanie. Test polegać będzie na badaniu regresji kwartalnych, aby stwierdzić, czy w PKB wystąpiło załamanie struktury gospodarczej, czy też jest to wyłącznie odchylenie statystyczne¹³. Każdy kwartał będzie porównywany z podokresem (2011-2013, 2014-2021, 2022-2024), a następnie zostanie zanalizowane, czy w podokresie wystąpiły istotne zmiany. W pierwszym kwartale roku 2014, kiedy Rosja bezprawnie zajęła Krym, test Chowa osiągnął najwyższą wartość, wynoszącą 11,2514. W drugim kwartale, gdy wprowadzono pierwsze sankcje, statystyka testu Chowa wyniosła już 6,89. Pokazuje to załamanie struktury gospodarczej mimo wzrostu PKB per capita o 12,18% w latach 2014-2021. Tak wysoki wynik testu jak w pierwszym kwartale roku 2014 nie był obserwowany później, a także w przypadku pierwszego kwartału roku 2022 (2,90), co wskazuje na brak załamania gospodarki rosyjskiej mimo rozpoczęcia wojny na pełną skalę oraz początku oddziaływania pakietów największych sankcji. Należy zauważyć, że w latach 2011–2024 dla szeregu czasowego PKB gospodarki rosyjskiej wartość statystyki testowej była najwyższa wyłącznie w pierwszych kwartałach (wyjątek: drugi kwartał 2014 r.), co może wynikać z sezonowości. Natomiast kwartały roku 2022, po wybuchu wojny, nie wykazują tendencji spadkowej; wręcz przeciwnie, nie widać dużych odchylen w zmianach wartości regresji obliczonych za pomocą testu Chowa, co wskazuje na brak załamania strukturalnego PKB po zaatakowaniu Ukrainy oraz adaptację rosyjskiej gospodarki do sankcji.

Inaczej widać to na wykresie PKB PPP, który w 2022 r. odnotował spadek o 1,10 procent w porównaniu z 2021 rokiem, jednakże później odrobił straty w 2023 r., gdy PKB wzrósł o 4,38 procent w stosunku do 2022 r. (rysunek1). Gospodarka rosyjska rosła mimo wprowadzenia największych pakietów sankcyjnych oraz izolacji międzynarodowej.

13 B. Nielsen, A. Whitby, *A Joint Chow Test for Structural Instability*, Economics Papers 2012W07, Nuffield College, University of Oxford, Oxford 2012, s. 4.

14 Opracowanie własne w programie Excel na podstawie: G.C. Chow, *Tests of Equality Between Sets of Coefficients in Two Linear Regressions*, „Econometrica”, 1960, vol. 28, no. 3, s. 604; B. Nielsen, A. Whitby, *A Joint Chow Test for Structural Instability*, Economics Papers 2012W07, Nuffield College, University of Oxford, Oxford 2012, s. 4.

Przyczyną wzrostów, zwłaszcza w roku 2022, były działania w polityce monetarnej, takie jak manipulacja stopami procentowymi oraz zróżnicowanie gospodarcze wynikające ze sankcji.

Rysunek 1. PKB realne i PKB per capita Rosji w walucie krajowej (RUB)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Międzynarodowego Funduszu Walutowego (PKB PPP) oraz Federal Reserve Economic Data (FRED), prowadzonej przez Federal Reserve Bank of St. Louis (PKB realne), <https://fred.stlouisfed.org> (dostęp: 08.03.2026).

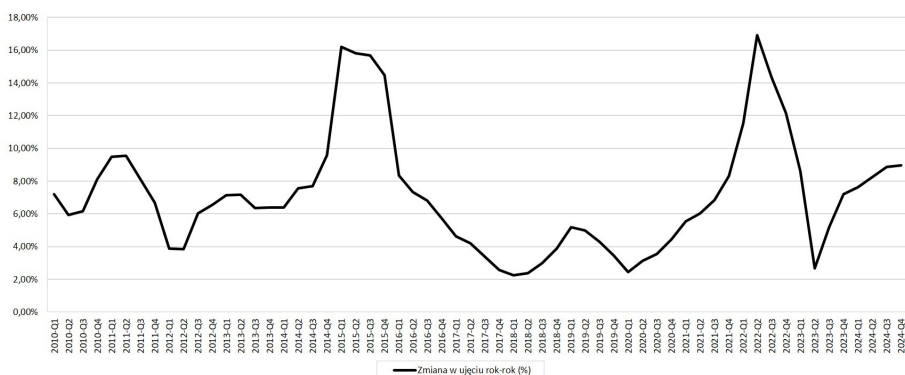
Przyczyną wzrostów, zwłaszcza w roku 2022, były działania w polityce monetarnej, takie jak manipulacja stopami procentowymi oraz zróżnicowanie gospodarcze wynikające ze sankcji. Wzrost w roku 2023 był spowodowany zmianą polityki pieniężnej, która do 12.2023 r. podniosła stopy procentowe łącznie o 8,5 %¹⁵. Ponadto rok 2024 zakończył się wzrostem PKB o około 4,56%, co według austriackiego raportu jest spowodowane paradoksem dywersyfikacji gospodarczej oraz odejściem od produkcji wyłącznie ropy naftowej na rzecz produkcji sprzętu wojskowego, często nazywanego „militarnym keynesizmem”¹⁶.

15 *Russian Federation: Macro Poverty Outlook*, World Bank, Washington 2024, s. 2.

16 V. Astrov, F. Teti, L. Scheckenhofer, C. Semelet, *Monitoring the Impact of Sanctions on the Russian Economy*, „Quarterly Report”, vol. 3, Vienna 2024, s. 5.

5. Kształtowanie się inflacji w Rosji

Kolejnym często stosowanym wskaźnikiem w analizie gospodarczej jest indeks cen konsumpcyjnych (CPI), który określa zmianę cen koszyka wybranych podstawowych dóbr i usług. Zazwyczaj obliczany jest metodą Laspeyresa¹⁷. Kraje podlegające sankcjom międzynarodowym, jak Rosja, poprzez ograniczenia handlowe ograniczają import, co odzwierciedla się w rosnących cenach dóbr na rynku krajowym. Dane z Międzynarodowego Funduszu Walutowego przedstawione na rysunku 3 w ujęciu kwartalnym pokazują gwałtowną zmianę w pierwszym kwartale 2022 r. (początek wojny na Ukrainie), kiedy wartość CPI wzrosła o około 11,5 % w porównaniu z rokiem 2021, co wskazuje na duży szok cenowy w momencie wybuchu wojny. Dodatkowo od pierwszego kwartału 2023 r. wskaźnik CPI rósł, wynosząc w pierwszym kwartale 2024 r. 7,6%, a w czwartym kwartale 2024 r. dochodząc do 8,97% (rysunek 2). Dane te mogą wyprzedzać początek kryzysu gospodarczego.

Rysunek 2. Średnia procentowa zmiana wskaźnika CPI (% w ujęciu rok-rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych International Monetary Fund, Indeks cen konsumpcyjnych CPI Rosji w latach 2010-2024 (ujęcie kwartalne), <https://data.imf.org/en/datasets/IMF.STA:CPI>, (dostęp: 20.03.2026).

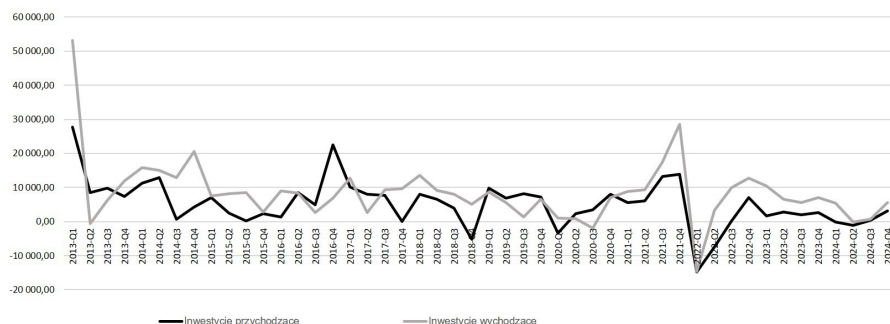
Aneksja Krymu w pierwszym kwartale 2014 r. nie ujawniła się w wartościach indeksu CPI, który wyniósł w tym czasie 6 procent (rysunek 2). Ponadto, cały rok 2014 był spokojny, ponieważ indeks wzrósł zaledwie o 1 punkt procentowy (rysunek 2). Nagły wzrost wystąpił w 2015 r., co wskazuje na opóźnioną reakcję cen, z przyczyn kilku czynników z roku 2014, tj. największy spadek cen

17 J. Białek, *Pomiar obciążenia wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych*, „Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics”, 2014, nr 3 (271), s. 63.

ropy naftowej o około 45%¹⁸ w porównaniu do roku poprzedniego, który jest kluczowym surowcem dla Rosji przez co wpływy do budżetu były mniejsze, oraz sankcje nałożone w roku 2014 wraz z izolacją Rosji od gospodarek światowych co odzwierciedla się w wyższych cenach (rysunek 2).

6. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (BIZ) to wskaźnik ekonomiczny określający liczbę inwestycji w przedsiębiorstwo niebędące na terytorium państwa inwestującego. Z powodu globalizacji bezpośrednie inwestycje zagraniczne stały się ważnym aspektem w gospodarce, umożliwiając przepływ kapitału, poznanie technologii i know-how oraz kontrolę nad podmiotem. Literatura naukowa potwierdza, że kraje o dużych złożach surowców naturalnych, jak w tym przypadku Rosja, są mniej podatne na spadek inwestycji w czasie konfliktu zbrojnego¹⁹. Z uwagi na zmianę metody badawczej OECD w 2012 r. na metodę BDM4, analizie poddane zostaną lata 2013–2024²⁰.

Rysunek 3. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie FDI main aggregates 2013-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD, <https://data-explorer.oecd.org>, (dostęp: 20.03.2026).

¹⁸ Macrotrends, *Crude Oil Prices –Historical Chart*, <https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart> (dostęp: 07.03.2026).

¹⁹ M.G. Wang, et al., *An Analysis of Conflict Over Government, Conflict Over Territory, and FDI*, „International Journal of Applied Economics”, 2013, vol. 10, issue 1, s. 3.

²⁰ International Monetary Fund, *Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6)*, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm> (dostęp: 10.03.2026).

Dane OECD (rysunek 3) pokazują dwie linie: inwestycje przychodzące (wykres czarny) oraz inwestycje wychodzące (wykres szary). Bezpośrednie inwestycje przychodzące były niższe od bezpośrednich inwestycji wychodzących tylko w drugim oraz trzecim kwartale roku 2013, w 2016 r. (bez pierwszego kwartału), w drugim kwartale roku 2017 oraz w latach 2019-2020. To pokazuje, że Rosja nie przyciągała zagranicznych inwestorów, co nie wpływa korzystnie na akumulację kapitału oraz w przyszłości na wzrost gospodarczy, co zostało udowodnione w krajach należących do OECD²¹. Największy spadek BIZ był w pierwszym kwartale 2022, kiedy Rosja zaatakowała Ukrainę, i do 2024 r. był średnio o 6,600 mln dolarów mniejszy dla inwestycji przychodzących oraz średnio o 5,387 mln dolarów dla inwestycji wychodzących w porównaniu do okresu 2013–2022 (rysunek 3), co jest skutkiem nałożonych sankcji oraz braku inwestycji przez Unię Europejską w Rosji. W pierwszym kwartale roku 2014 liczba BIZ nie odnotowała gwałtownych wahań, co pozwala uznać, że sankcje nie spowodowały odchylenia. W trzecim kwartale 2014 r. liczba przychodzących inwestycji bezpośrednich spadła drastycznie i wyniosła tylko i wyłącznie 649 milionów (w porównaniu 1Q 11288 mln, 2Q 12860 mln z roku 2014), czego przyczyną było zablokowanie przez USA i UE finansowania dłużnego sześciu rosyjskich, banków oraz sankcji finansowych²². W dłuższej perspektywie nie spowodowało to wielkiego załamania, tylko i wyłącznie kwartalne zawahania, które w następnym kwartale wracały do średniej (3Q 2015, 4Q 2017, 4Q 2018), co sugeruje brak spowolnienia przez działanie sankcji, a sezonowe wahania (rysunek 3). Brak dużego spadku inwestycji może przyczynić się do zamiany rynków z zachodnich na kraje azjatyckie takie jak Chiny, które aktywnie inwestują w złoża naturalne Rosji.²³ Mimo dużej liczby inwestycji rynki wschodnie nie inwestują w przemysł *high-tech*, ponieważ byłoby to zbyt trudne ze względu na różnice pomiędzy zachodnim składem technologicznym oraz sektorowym, z którego wycofały się Europa i USA w roku 2014 w Rosji²⁴.

21 K. Bhattarai, *FDI and Growth*, „Advances in Management and Applied Economics”, 2011, vol. 1, issue 2, s. 14.

22 U.S. Department of the Treasury, *Press Release*, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jl2629> (dostęp: 11.03.2026).

23 V.A. Kolosov, V. Zotova, M.G. Turov, N.L. [nazwisko – jeśli jest], *Geopolitics and Political Geography in Russia: Global Context and National Characteristics*, „Regional Research of Russia”, 2021, vol. 11, issue 1, s. 83–84.

24 K. Kalotay, *War, sanctions, and foreign direct investment to and from Russia*, „Public Finance Quarterly (Pénzügyi Szemle)”, 2023, vol. 69, issue 2, s. 149.

Wnioski

Rosja niewątpliwie odczuwa skutki wojny. Od 2014 r., w momencie aneksji Krymu oraz wojny w Donbasie, pakiety sankcji negatywnie wpłynęły na jej gospodarkę. Mimo to w roku 2022, po inwazji Rosji na Ukrainę, zmiany są o wiele bardziej widoczne. Indeks cen konsumpcyjnych wzrósł o 160% w latach 2010–2024, co stanowi ogromną zmianę. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne spadły z 27 mln dolarów w 2013 r. dla inwestycji przychodzących do 5,86 mln w 2024 r., co wskazuje na osłabienie handlu zagranicznego wskutek światowej izolacji oraz nałożonych sankcji handlowych. PKB nie wykazał znaczących spadków, zwłaszcza po roku 2022, czego możemy się dopatrzeć w braku wysokiej skuteczności nałożonych sankcji oraz w dobrym dopasowaniu się gospodarki agresora. Rosja stara się ukryć oddziałujące na nią sankcje, podnosząc stopy procentowe lub współpracując bardziej z krajami Azji. Analiza pokazuje jednak, że sankcje z roku 2014 nie były na tyle skuteczne, aby skłonić Rosję do zaprzestania działań wojennych, a wręcz przeciwnie, nie wywołały takich skutków, aby powstrzymać ją przed rozpoczęciem działań wojennych w 2022 r. Po wybuchu wojny widać głębsze osłabienie gospodarcze, co pokazują wskaźniki, jednak nie ma w nich wyraźnego załamania struktury gospodarki rosyjskiej.

Bibliografia

- Astrov V., Teti F., Scheckenhofner L., Semelet C., *Monitoring the Impact of Sanctions on the Russian Economy*, „Quarterly Report”, vol. 3, Vienna 2024.
- Bhattarai K., *FDI and Growth*, „Advances in Management and Applied Economics”, 2011, vol. 1, issue 2.
- Białek J., *Pomiar obciążenia wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych*, „Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics”, 2014, nr 3 (271).
- Castellum.AI, *Sanctions Year in Review 2025: Data-driven insights into sanctions trends and what to expect in 2026*, New York 2026, <https://www.castellum.ai/2025-sanctions-year-in-review-report>.
- Chow G.C., *Tests of Equality Between Sets of Coefficients in Two Linear Regressions*, „Econometrica”, 1960, vol. 28, no. 3.
- Council of the European Union, *Different types of sanctions*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/sanctions-different-types>.
- Council of the European Union, *why sanctions?* <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/why-sanctions/>.
- Executive Order 13660, *Blocking Property of Certain Persons Contributing to the Situation in Ukraine*, „Federal Register”, vol. 79, no. 46, 2014, <https://www.federalregister.gov/documents/2014/03/10/2014-05323/blocking-property-of-certain-persons-contributing-to-the-situation-in-ukraine>.

- European Commission, Directorate General for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union, *Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine*, https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_en.
- Giumelli F., et al., *The when, what, where and why of European Union sanctions*, „European Security”, 2021, nr 1.
- International Monetary Fund, *Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6)*, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.html>.
- Kalotay K., *War, sanctions, and foreign direct investment to and from Russia*, „Public Finance Quarterly (Pénzügyi Szemle)”, 2023, vol. 69, issue 2.
- Kolosov V.A., et al., *Geopolitics and Political Geography in Russia: Global Context and National Characteristics*, „Regional Research of Russia”, 2021, vol. 11, issue 1.
- Macrotrends, *Crude Oil Prices – Historical Chart*, <https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart>.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Sankcje międzynarodowe*, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/sankcje-miedzynarodowe>.
- Nielsen B., Whitby A., *A Joint Chow Test for Structural Instability*, Economics Papers 2012W07, Nuffield College, University of Oxford, Oxford 2012.
- Office of Foreign Assets Control (OFAC), *Ukraine/Russia-related sanctions*, <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/ukraine-russia-related-sanctions>.
- Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie, *Stanowisko ONZ w sprawie Ukrainy*, <https://www.unic.un.org.pl/oionz/stanowisko-onz-w-sprawie-ukrainy/3467>.
- Ośrodek Studiów Wschodnich, *Rosyjski atak na Ukrainę (24 lutego, godz. 9.00)*, 2022, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-02-24/rosyjski-atak-na-ukraine-24-lutego-godz-900>.
- Rozporządzenie Rady (UE) 2022/328 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie, D. Urz. UE L 49/1 z 25.2.2022.
- Rozporządzenie Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi, D. Urz. UE L 78/6 z 17.3.2014.
- World Bank, *Russian Federation: Macro Poverty Outlook*, Washington 2024, <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/0999000010162414027>.
- Hufbauer G.C., Schott J.J., Elliott K.A., Oegg B., *Economic Sanctions Reconsidered*, 3rd ed., Peterson Institute for International Economics, Washington 2009.
- U.S. Department of the Treasury, *Press Release*, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jl2629>.
- UN Security Council, *Sanctions – information*, <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/information>.
- Wang M.G., et al., *An Analysis of Conflict Over Government, Conflict Over Territory, and FDI*, „International Journal of Applied Economics”, 2013, vol. 10, issue 1.

Streszczenie

Dany artykuł przedstawia opis rodzajów sankcji oraz analizę zmian w dynamice gospodarczej Rosji wskutek nałożenia sankcji w związku z aneksją Krymu i wybuchem wojny na Ukrainie w latach 2010–2024. Przeprowadzona analiza opiera się na wskaźnikach ekonomiczno-gospodarczych, obejmujących dynamikę PKB i CPI oraz porównanie zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Wybrane makroekonomiczne wskaźniki zostały wybrane z powodu ich uniwersalności i pokazują dogłębny obraz gospodarki oraz jej stan na różnych płaszczyznach. Celem artykułu jest przedstawienie skuteczności sankcji nałożonych na Rosję w latach 2010–2024. Uwzględnienie tej dłuższej perspektywy pozwala uchwycić zmienność sytuacji gospodarczej w kraju w długoterminowym okresie. Analiza jest przeprowadzona na podstawie oficjalnych baz danych International Monetary Fund i OECD, co dowodzi skuteczności nałożonych sankcji. Wyniki analizy pokazały osłabienie każdego z wymienionych wskaźników ekonomicznych, z wyjątkiem PKB, w którym nie było widać wyraźnej tendencji spadkowej. Kluczowe wyniki pokazują, że Rosja, mimo dużej liczby sankcji, nie odczuwa ich skuteczności na tyle, aby zmusić ją do określonego działania, jakim jest zaprzestanie działań zbrojnych.

Słowa kluczowe: sankcje, Rosja, gospodarka

ARE SANCTIONS EFFECTIVE? AN ANALYSIS OF SELECTED ECONOMIC INDICATORS BASED ON THE SANCTIONS IMPOSED ON RUSSIA IN 2010–2024

Summary

The article "Are the sanctions effective? Analysis of economic indicators based on the sanctions imposed on Russia in the 2010-2024" describes types of sanctions and analyses the change in economic growth as a result of the annexation of Crimea, the South-East war in Ukraine in 2014 and the full invasion of Ukraine by Russia in 2022. The analysis examined the following economic indicators: GDP growth, Foreign Direct Investment, and Consumer Price Index. These measures provide a broad overview of the country's economic situation. This article aims to evaluate the effectiveness of sanctions implemented using international databases, including those of the International Monetary Fund and the OECD. It utilises the Chow test for statistical analysis. The analysis results show Russia's economic slowdown across all indicators examined, except for GDP, which increased. The conclusion indicates that Russia can't be forced to terminate its military operations through sanctions, a primary objective.

Keywords: Russia, sanctions, economic indicators